

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР**

*Присвячується 85-річчю
Українського державного
університету залізничного
транспорту*

**ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ ЗА
ВІДПОВІДНИМИ РІВНЯМИ
ТА СТУПЕНЯМИ**

**ТЕЗИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
КАФЕДР УНІВЕРСИТЕТУ**

(2-3 грудня 2015 року)

Харків 2015

Редакційна колегія

Шумик Д.В. (відп. редактор), Руденко Г.І.,
Калабухін Ю.Є., Колісник К.Е.,
Мкртичян Д.І., Прогонний О.М.,
Скорик О.О., Устенко О.В.,
Захарченко В.В., Костенніков О.М.

ТЕЗИ ОБ'ЄДНАНІ ПО СЕКЦІЯХ

СЕКЦІЯ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ЦЕНТРУ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ	3
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ	41
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ АВТОМАТИКИ, ТЕЛЕМЕХАНІКИ ТА ЗВ'ЯЗКУ	75
СЕКЦІЯ БУДІВЕЛЬНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	89
СЕКЦІЯ МЕХАНІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	103
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	113
СЕКЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	125
СЕКЦІЯ ІНСТИТУТУ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КАДРІВ	133

- шлях, що дозволяє виявляти, вводити і конструювати ієрархічні зв'язки між елементами педагогічних систем;
- засіб побудови педагогічних моделей;
- шлях до цілісного, комплексного дослідження педагогічних явищ і процесів;
- засіб встановлення оптимальної структури міжпредметних зв'язків у змісті освіти та навчання;
- шлях побудови структурно-логічних зв'язків знань і процесів при засвоєнні циклів навчальних дисциплін студентами;
- засіб конструювання і розвитку узагальнених умінь пізнавальної і практичної діяльності студентів;
- встановлення принципів конструювання навчальних, наукових і допоміжних засобів, які забезпечують процес професійної підготовки студентів;
- виявлення механізмів інтегрування навчального і життєвого досвіду процес і зміст підготовки студента;
- побудову системи завдань, що потребують узагальненого варіативного підходу до вирішення;
- виявлення міжпредметних і внутрішньо предметних зв'язків у різних циклах навчальних дисциплін;
- виявлення і обґрунтування принципів побудови інтегративних курсів у загальній і професійній освіті;
- встановлення оптимального співвідношення загальнолюдських і національних цінностей у вихованні та освіті;
- вирішення проблем інтеграції соціального, психологічного, педагогічного, наукового та методичного компонентів в освіті;
- вирішення проблем взаємних зв'язків навчальної та пізнавальної діяльності студентів.

Таким чином, інтегративний підхід в освітньому процесі має на увазі реалізацію органічної цілісності освітнього процесу - зміст, принципи, методи, форми навчання, всі компоненти цілісної діяльності (планування, практична діяльність, самоконтроль, корекція), системність у комбінуванні елементів різних концепцій. Завдяки інтегративному підходу в освітньому процесі навчальний заклад буде мати шанс успішно конкурувати як серед вітчизняних, так і зарубіжних навчальних закладів і мати дійсну перспективу в умовах глобальної економіки.

Н.М. Каменева

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНЖЕНЕРА

Для переходу до інноваційного соціально-орієнтованого типу економічного розвитку необхідна реалізація ряду напрямків, одним з яких

є формування і розвиток людського капіталу. Питаннями формування та розвитку людського капіталу в першу чергу займається система вищої освіти, яка знаходиться зараз у стадії реформування. На сьогодні актуальними стають питання організації навчального процесу, а також змістовні аспекти дисциплін, що викладаються. Однією з особливостей вітчизняної вищої технічної освіти в усі часи були не тільки високий рівень технічної підготовки і затребуваність на ринку праці випускників, а й наявність досить глибокої гуманітарної складової в освітніх програмах. Проте останнім часом спостерігається тенденція до скорочення гуманітарного, соціального-економічного циклу. У той же час відсутність достатнього рівня гуманітарної культури призводить до формування людини-споживача, який зосереджений на матеріальному комфорті. У зв'язку з цим слід зазначити, що економічна теорія є загальноосвітньою навчальною дисципліною і саме тому її не можна «підміняти» конкретною економікою, що нерідко відбувається в технічних університетах. Принципово, що вельми солідне коло соціально-економічних проблем, з нашої точки зору, необхідних для вивчення в системі вищої освіти, на багатьох інженерних спеціальностях залишається поза увагою керівників навчальної діяльності як на рівні державних управлінських структур, так і на рівні вищого навчального закладу. Зокрема опускаються такі найважливіші економічні питання, як власність, економічна система, економічні інтереси, суспільний вибір, економіка сектора домогосподарств, суспільне відтворення і багато інших.

Ні для кого не секрет, що далеко не всі випускники технічних факультетів та інститутів працюють за своєю спеціальністю і навіть кваліфікацію. Не отримавши відповідної економічної загальнотеоретичної підготовки, дає все більше про себе знати проблема інформаційного вакууму і відсутності широкого економічного мислення молодого фахівця. Ця проблема «замикається» не тільки на відсутності загальнотеоретичної економічної підготовки випускників вищої школи - на знаннях заради знань. Вона пов'язана з проблемою відсутності економічного мислення, економічної культури і нездатністю орієнтуватися в економічному середовищі (а не тільки в господарюючому суб'єкті, відповідає за змістом профілю підготовки). Умовно труднощі і протиріччя, що виникають у процесі викладання дисципліни, можна розділити на три частини. Перша частина пов'язана з особливостями організації процесу навчання. По-перше, технічний ВНЗ, як правило, здійснює підготовку інженерів і бакалаврів за значною кількістю напрямків. Другою організаційною проблемою є флексибілізація освітніх стандартів, що призвело до відсутності уніфікації в базовій частині гуманітарного та соціально-економічного циклу освітніх програм. Перші дві труднощі призводять до того, що, з одного боку, організація навчального процесу спрямована на укрупнення лекційних потоків, а з іншого - стандарти в усіх напрямках передбачають різну кількість годин на освоєння дисципліни. Причому

основним ускладненням є також необов'язковий характер вивчення дисципліни «Економіка». У рідкісних випадках науково-методичні поради інститутів у рамках технічного ВНЗ намагаються дійти до якоїсь єдиної концепції за кількістю академічних годин на освоєння дисципліни хоча б у рамках потоків, тим не менш, така практика носить селективний характер. Третя проблема організаційного характеру тісно взаємопов'язана з попередніми, оскільки йдеться про наслідки відсутності уніфікації стандартів у базовій частині гуманітарного та соціально-економічного циклів освітніх програм. Так, уже згадувалося про факт необов'язковості включення теоретичних основ економіки в навчальний план підготовки бакалаврів технічних напрямів. Ряд випускаючих кафедр включають дану дисципліну до вузівського компонента, але не всі.

Методичні труднощі вимагають значних інноваційних рішень, оскільки освітні технології розвиваються прискореними темпами. Вже дуже поширені дистанційні освітні технології в процесі викладання ряду дисциплін студентам денного відділення, економічна теорія не є винятком. Зокрема використання дистанційних освітніх технологій дозволяє значно збільшити обсяг матеріалу в умовах зниження кількості аудиторних годин.

Викладання економічної теорії в якості базової дисципліни вимагає перегляду низки основних ключових методик. У той же час необхідно враховувати факт, що інноваційна інженерна освіта відрізняється від традиційної саме своєю вираженою соціальною спрямованістю. Соціальна спрямованість сучасної інженерної освіти вимагає теоретичного осмислення ролі і місця в ньому блока гуманітарних і соціально-економічних дисциплін у цілому і курсу «Економіка» зокрема.

Дотримуючись думки щодо необхідності викладання економічної теорії на інженерних напрямках і спеціальностях, виникають питання про те, як саме, які теорії слід викладати, чи доцільною є єдина концепція викладання економічної теорії чи кожен ВНЗ повинен дотримуватися позиції своїх наукових шкіл? На наш погляд, дане питання має бути предметом конструктивного діалогу провідних вчених-теоретиків, викладачів, організаторів і керівників навчального процесу.

А.В. Колісников

ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ НЕЮРИДИЧНОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ. ПРАВОВА САМООСВІТА

При вивченні правових дисциплін у вищому навчальному закладі непрофільного напрямку необхідно значно більше приділити увагу обсягу їх вивчення, а також розширенню кола правових дисциплін, які формують у студента загальне уявлення про право, роль права в суспільстві, державі.